

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 2012 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego

Na podstawie art. 78 ust. 15 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 września 2009 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego (Dz. U. Nr 163, poz. 1301 oraz z 2011 r. Nr 103, poz. 599) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 9:

a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a i 3b w brzmieniu:

„3a. Czas trwania każdej części egzaminu adwokackiego podlega wydłużeniu o połowę w stosunku do czasu wskazanego w ust. 2 i 3 w przypadku zdającego będącego osobą niepełnosprawną, który wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminu adwokackiego złoży:

- 1) kopię orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.²⁾) w okresie przeprowadzania egzaminu;
- 2) zaświadczenie lekarskie stwierdzające wynikające z niepełnosprawności trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego czynności technicznych, takich jak:
 - a) odczytywanie tekstu,
 - b) zapisywanie rozwiązań zadań w formie odręcznej lub przy użyciu sprzętu komputerowego,
 - c) obsługa sprzętu komputerowego

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 166, poz. 1317, Nr 210, poz. 1628 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 7, poz. 45, Nr 47, poz. 278, Nr 200, poz. 1326 i Nr 217, poz. 1429 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 142, poz. 830.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244 i Nr 291, poz. 1707.

– wystawione przez lekarza specjalistę właściwego ze względu na charakter niepełnosprawności;

3) oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w pkt 1 i 2.

3b. W przypadku spełnienia warunków, o których mowa w ust. 3a, przewodniczący komisji egzaminacyjnej, wraz z zawiadomieniem, o którym mowa w art. 75c ust. 9 ustawy, informuje zdającego o wydłużeniu czasu trwania każdej części egzaminu adwokackiego. O wydłużeniu tym przewodniczący komisji egzaminacyjnej informuje Ministra Sprawiedliwości.”;

2) w § 15 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku, o którym mowa w § 9 ust. 3a, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

W obowiązującym stanie prawnym egzamin adwokacki trwa cztery dni. W pierwszym dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje test składający się z zestawu 100 pytań. Czas trwania pierwszej części egzaminu adwokackiego wynosi 100 minut liczonych od wskazanego przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub jego zastępcę momentu przystąpienia do rozwiązywania zestawu pytań testowych. W drugim dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje zadanie z zakresu prawa karnego, natomiast w trzecim dniu egzaminu zadanie z zakresu prawa cywilnego. Czas na rozwiązanie każdego z tych zadań wynosi 360 minut, liczonych od wskazanego przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub jego zastępcę momentu przystąpienia do rozwiązywania zadania. W czwartym dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje zadania z zakresu prawa gospodarczego i administracyjnego. Czas na rozwiązanie tych zadań wynosi łącznie 480 minut, liczonych od wskazanego przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub jego zastępcę momentu przystąpienia do rozwiązywania zadania.

Celem przedmiotowej nowelizacji jest wprowadzenie zmian w zakresie czasu trwania egzaminu adwokackiego, tj. możliwość wydłużenia czasu trwania egzaminu związana z wnioskiem zdającego będącego osobą niepełnosprawną. Zdający taki wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminu adwokackiego powinien złożyć kopię orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), zaświadczenie lekarskie stwierdzające wynikające z niepełnosprawności trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego czynności technicznych, wystawione przez lekarza specjalistę właściwego ze względu na charakter niepełnosprawności oraz oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, o których mowa powyżej (projektowany § 9 ust. 3a).

Z kolei w § 15 rozporządzenia po ust. 1, zaproponowano dodanie ust. 1a, stanowiącego, iż w przypadku wydłużenia czasu trwania każdej części egzaminu adwokackiego ww. przepis stosuje się odpowiednio. Zauważyć bowiem trzeba, że w odniesieniu do zdających, o których mowa w § 9 ust. 3a rozporządzenia, zachodzić będzie konieczność odrębnego ogłoszenia zakończenia każdej części egzaminu.

Prace nad projektem podjęto m.in. w związku z wystąpieniem osoby zamierzającej przystąpić do egzaminu radcowskiego, w którym zawarła ona prośbę o przedłużenie „każdego egzaminu praktycznego do 9 godzin”. Autor wniosku uzasadniał go swoim stanem zdrowia, który utrudnia mu wykonywanie niezbędnych w toku egzaminu czynności, a co za tym idzie sporządzenie rozwiązań zadań na należytych, umożliwiających pozytywne złożenie egzaminu, poziomie.

Analiza przedstawionych w powołanym wystąpieniu okoliczności, które odnosząc się do przebiegu egzaminu radcowskiego posiadają równocześnie walor uniwersalny, uzasadniający rozważenie zawartego w nim postulatu także w odniesieniu do egzaminu adwokackiego, doprowadziło do wniosku, iż wyznaczone obowiązującymi przepisami jednoznaczne określenie czasu trwania poszczególnych części egzaminu adwokackiego (radcowskiego), mające na celu zagwarantowanie identycznego traktowania wszystkich uczestników takich egzaminów, nie uwzględnia utrudnień odnoszących się do osób dotkniętych z racji stanu zdrowia różnego rodzaju poważnymi utrudnieniami, wpływającymi na ich możliwości w zakresie percepcji zagadnień stanowiących przedmiot egzaminu, jak również w zakresie sporządzania rozwiązań zadań. Tym samym, pomimo formalnego zagwarantowania równego traktowania wszystkich uczestników egzaminu, obowiązujące przepisy nie realizują w należytych zakresie zasady równości szans, uniemożliwiając modyfikację czasu trwania egzaminu w odniesieniu do osób, które z przyczyn niezawinionych, związanych ze stanem zdrowia, znajdują się w istotnie pogorszonej sytuacji w zakresie możliwości wywiązania się z limitów czasowych odnoszących się do rozwiązania zadań stanowiących przedmiot poszczególnych części egzaminu.

Reasumując, uzasadniony był postulat nowelizacji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego w zakresie czasu trwania egzaminu adwokackiego.

Materia objęta projektowanym rozporządzeniem nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie wymaga notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Nikt nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja:

Projekt rozporządzenia zawiera regulacje, które dotyczą członków komisji egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego, a także osób przystępujących do tego egzaminu.

2. Zakres konsultacji społecznych:

Projekt został przekazany do zaopiniowania Naczelnej Radzie Adwokackiej, która zaopiniowała go pozytywnie. Zaproponowano jedynie zmianę projektowanego § 9 ust. 3a pkt 1 rozporządzenia, a mianowicie by kopia orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych potwierdzała tę niepełnosprawność na czas trwania egzaminu. Propozycja została uwzględniona.

Ponadto w ramach konsultacji społecznych projekt został przekazany do zaopiniowania: Polskiemu Forum Osób Niepełnosprawnych, Polskiemu Związkowi Niewidomych, Polskiemu Związkowi Głuchych, Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Osób Niepełnosprawnych Ruchowo, Polskiemu Towarzystwu Walki z Kalectwem.

Ogólnopolska Federacja Organizacji Osób Niepełnosprawnych Ruchowo wyraziła pozytywną opinię wobec projektowanej regulacji, wskazując, że wprowadzenie proponowanych rozwiązań ułatwi osobom niepełnosprawnym zdawanie egzaminu, a tym samym większej liczbie osób niepełnosprawnych wykonywanie zawodu prawnika. Federacja miała jedynie zastrzeżenia do przepisu o uznawaniu osoby za niepełnosprawną tylko na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności wydanego przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Uwaga ta została uwzględniona. Ponadto Federacja zaproponowała, by wydłużenie czasu egzaminu nie było określone jednoznacznie (o połowę), ale o czasie egzaminu każdorazowo decydowała komisja egzaminacyjna na podstawie przedłożonego zaświadczenia lekarskiego. Propozycja ta nie została uwzględniona i utrzymano rozwiązanie polegające na wydłużeniu czasu trwania każdej części egzaminu adwokackiego o połowę.

Polski Związek Niewidomych również zaopiniował projekt pozytywnie, przy czym – odnosząc się do przedstawionych rozwiązań – wskazał na wątpliwości, jakie budzi forma udokumentowania niepełnosprawności. Uwaga została uwzględniona.

Pozostałe podmioty nie przedstawiły swojego stanowiska.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych:

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, bowiem wynagrodzenie przewodniczącego oraz członków komisji egzaminacyjnej nie jest zależne od długości trwania egzaminu.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Projektowana regulacja przyczyni się do wyrównania szans na uzyskanie prawa do wykonywania zawodu adwokata przez osoby niepełnosprawne posiadające trudności w dokonywaniu czynności technicznych w toku egzaminu adwokackiego oraz przyczyni się do pełniejszej realizacji prawa osób niepełnosprawnych do pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Projektowane rozporządzenie nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Pomimo wyrównania szans na uzyskanie prawa do wykonywania zawodu adwokata, wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało istotnego wpływu na wzrost liczby adwokatów wpisanych na listę adwokatów, a w związku z tym na dostępność usług adwokackich.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

Zestawienie uwag zgłoszonych w toku uzgodnień międzyresortowych do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego

l.p.	Jednostka redakcyjna	Omówienie uwagi	Zgłaszający	Stanowisko MS
1.	Uwagi ogólne	ustawa nie daje podstaw do różnicowania sytuacji zdających egzamin adwokacki w sytuacji niepełnosprawności zdającego, a tym bardziej ze względu na rodzaj niepełnosprawności.	Rządowe Centrum Legislacji	Niewskazane jest kazuistyczne ujęcie tej kwestii, trudno przewidzieć wszystkie przypadki (rodzaje niepełnosprawności) uzasadniające wydłużenie czasu trwania egzaminu.
	Uwagi ogólne	nie wydaje się uzasadnione wydłużanie tego czasu tylko i wyłącznie ze względu na niepełnosprawność; wydłużenie czasu trwania egzaminu adwokackiego dla osób niepełnosprawnych, powinno obejmować tylko i wyłącznie niepełnosprawność mającą wpływ bezpośredni na czytanie tekstu czy pisanie, odręcznie czy na komputerze.	Rządowe Centrum Legislacji	Propozycja ograniczenia możliwości do korzystania z wprowadzanego uprawnienia tylko osobom niepełnosprawnym wzrokowo czy ze względu na niepełnosprawność kończyn górnych nie obejmuje wszystkich zaburzeń jakie mogą wystąpić u zdającego, np. neurologicznych.
		ograniczyć możliwość do korzystania z tego przywileju tylko osobom niepełnosprawnym wzrokowo czy ze względu na niepełnosprawność kończyn górnych.		Zaproponowane w nowej wersji projektu rozwiązanie, by zdający będący osobą niepełnosprawną wraz z wnioskiem
		Przyjęcie, że przesłanka niepełnosprawności będzie podstawą do wydłużenia czasu trwania		

		<p>o dopuszczenie do egzaminu adwokackiego składał:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kopię orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w okresie przeprowadzania egzaminu; 2) zaświadczenie lekarskie stwierdzające wynikające z niepełnosprawności trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego czynności technicznych, takich jak: <ol style="list-style-type: none"> a) odczytywanie tekstu, b) zapisywanie rozwiązań zadań w formie odręcznej lub przy użyciu sprzętu komputerowego, c) obsługa sprzętu komputerowego, <p>– wystawione przez lekarza specjalistę właściwego ze względu na charakter niepełnosprawności jest wystarczające.</p>
<p>egzaminu, po załączeniu zaświadczenia, ma ona wpływ na czytanie tekstu czy obsługę urządzeń komputerowych powoduje dość duże trudności interpretacyjne, powodujące różnicowane traktowanie osób zdających egzamin, bez względu na obiektywne trudności dla zdającego i wpływ niepełnosprawności na przebieg egzaminu i czas jego trwania.</p>	<p>Rządowe Centrum Legislacji</p>	<p>Zaproponowane rozwiązania są wystarczające (stanowią wystarczające ułatwienia) i nie ma potrzeby wprowadzania dalszych ułatwień.</p>
<p>Uwagi ogólne</p> <p>Rozważenie innych metod ułatwienia egzaminu adwokackiego wskazanym osobom niepełnosprawnym poprzez umożliwienie im korzystania ze specjalistycznych programów komputerowych w trakcie egzaminu, skoro jest możliwość używania w trakcie egzaminu własnego komputera.</p> <p>umożliwienie np. osobom niedowidzącym korzystania z programu czytającego czy mówiącego może zniwelować konieczność wydłużania egzaminu adwokackiego.</p>		

<p>Uwagi ogólne</p>	<p>tworzenie regulacji szczegółowej, różnicującej czas trwania każdej części egzaminu adwokackiego, od pozyskania i przetwarzania danych o stanie zdrowia zdającego podlega dyspozycji art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, co w konsekwencji woli wprowadzenia takiego rozwiązania winno znaleźć swoje odzwierciedlenie w akcie prawnym rangi ustawy.</p> <p>Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, zabrania się przetwarzania m. in. danych o stanie zdrowia. Wyjątki od tego zakazu regulowane są w ust. 2 tegoż artykułu. Zgodnie z jego treścią przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne jeżeli przepis szczególny innej ustawy zezwała na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą i stwarza pełne gwarancje ich ochrony.</p>	<p>Generalny Inspektor Danych Osobowych</p> <p>Będą pozyskiwane i przetwarzane dane o stanie zdrowia i co prawda taka możliwość nie jest przewidziana w ustawie – Prawo o adwokaturze, ale osoba zdająca składając wniosek o dopuszczenie do egzaminu wraz z kopią niezbędnych orzeczeń/zaświadczeń dodatkowo wyrazi zgodę na przetwarzanie danych o jej stanie zdrowia (składając oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie tych danych).</p>
<p>§ 1 pkt 1 lit. a</p>	<p>w proponowanej treści § 9 ust. 3a rozporządzenia projektodawca wymaga - oprócz kopii aktualnego orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych potwierdzającego niepełnosprawność - również przedłożenia zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego wynikające z niepełnosprawności trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego czynności technicznych, w szczególności takich jak:</p>	<p>Generalny Inspektor Danych Osobowych</p> <p>Celem regulacji jest zagwarantowanie, iż osoba niepełnosprawna, dla której zostanie wydłużony czas trwania każdej części egzaminu, faktycznie posiada wynikające z niepełnosprawności trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego określonych czynności technicznych.</p>

	<p>odeczytywanie tekstu, zapisywanie rozwiązań zadań w formie odręcznej lub przy użyciu sprzętu komputerowego czy też obsługi sprzętu komputerowego - wystawione przez lekarza specjalistę właściwego ze względu na charakter niepełnosprawności; konieczne jest wyjaśnienie celowości przedkładania dodatkowego dokumentu w postaci zaświadczenia stwierdzającego trudności w dokonywaniu w toku egzaminu adwokackiego czynności technicznych</p>	
<p>Uwagi ogólne</p>	<p>projektowanie rozwiązania różniujące osoby zdające egzamin adwokacki na etapie uzyskiwania przez nich uprawnień do wykonywania zawodu należy uznać za nie zgodne z zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP;</p> <p>zdający egzamin adwokacki, po uzyskaniu uprawnień do wykonywania zawodu adwokata, będą ponosili konsekwencje swoich działań bez możliwości traktowania ich w sposób uprzywilejowany z powodu trudności nie wynikających z braku właściwego przygotowania merytorycznego</p>	<p>Generalny Inspektor Danych Osobowych</p> <p>Wprowadzenie zaproponowanego rozwiązania nie powoduje uprzywilejowania jednego kandydata względem drugiego; każdy z nich ma jednakowe szanse na zdanie egzaminu, bowiem wprowadzając projektowaną regulację jest realizowana zasada równości szans dając osobom, które z uwagi na stan zdrowia znajdują się w gorszej sytuacji, możliwość wywiązania się z limitów czasowych obowiązujących podczas egzaminu.</p> <p>Nie ma zagrożenia braku właściwego przygotowania merytorycznego osób niepełnosprawnych, bowiem przejdą taki sam tok szkolenia zawodowego jak pozostali aplikanci, zaś zawód adwokata jest wolnym zawodem i taka osoba będzie sama organizowała swoją pracę, jej zakres i intensywność.</p>
<p>Uwagi ogólne</p>	<p>Niezgodność projektowanej regulacji z delegacją ustawową do jego wydania; art. 78 ust. 15 ustawy Prawo o adwokaturze nie daje podstawy do tworzenia <i>sui generis</i> kategorii szczególnej wśród kandydatów zdających egzamin adwokacki.</p>	<p>Generalny Inspektor Danych Osobowych</p> <p>Projekt jest zgodny z upoważnieniem ustawowym – został określony sposób przeprowadzania egzaminu i czas trwania jego poszczególnych części, a także zrealizowana wytyczna – „efektywne przeprowadzenie egzaminu”, tj. dostosowanie go do potrzeb osób zdających.</p>

§ 1 pkt 1 lit. a	§ 9 ust. 3 pkt 1 nadać brzmienie: „1) kopię aktualnego orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;”	Minister i Polityki Społecznej	Uwaga została uwzględniona.
§ 1 pkt 1 lit. a	Doprowadzić do spójności z ustawą ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r Nr 127, poz 721 z późn. zm.) Zgodnie z art. 6 orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności - jako pierwsza instancja; oraz wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności - jako druga instancja.	Minister Finansów	Uwaga została uwzględniona.